

Gazi Erçel

Esnek krediyi kullanmak ya da kullanamamak

Esnek kredi olanağı IMF'nin son uygulamaya koyduğu kredi türü. IMF'den beklenmeyecek biçimde bir yaklaşım.

Herhangi bir şart taşımadan ülkelere para vermek bu kuruluşun geçmişinde yoktu. Yaşamakta olduğumuz krizin başka bir sürprizi de herhalde bu.

KOŞUL YOK GİBİ

Kredi çok esnek. Yapısalı sağlam ve geçmişte ekonomi politika uygulamaları yeterli olan ülkeler bu krediyi kullanabiliyorlar.

Krizi önlemek ya da kriz ile başedebilmek için alınabiliyor. Limiti yok.

Ülkelerin bu krediyi kullanabilme yeterliliğinin bulunup bulunmadığına karar vermek için 9 kritere bakılıyor. Bu kriterlerin dördü dış, beşi ise iç ekonomik göstergelerle ilgili.

Bunlar cari işlemler açığı, dış borç, dış sermaye akımları, uluslararası piyasalardan borçlanma durumu, rezervler, bütçe, kamu borcu, enflasyon oranı ve verilerin şeffaflığı.

Ülkenin durumu krediyi kullanmaya uygun ise yeşil ışık yakılıyor. Buna bağlı olarak da verilecek meblağ kararlaştırılıyor.

Yeterlilik şartlarını tutturamayan ülkeler bile krediden yararlanabiliyorlar. Bunun şartı da sorunlarını düzeltici politikaları uygulamaya koymaları ve bunu sürdürebilmeleri.

BİZ NEDEN KULLANAMIYORUZ?

Halen 3 ülke bu olanaktan yararlanma başvurusu yaptı. Bunlar Polonya, Meksika ve Kolombiya.

Peki ya biz?

Türkiye'nin bu krediyi kullanmaya hak kazanması için yukarıda belirtilen kriterlerden yeterlilik alması gerekiyor. Ancak bizim kriterlerle ilgili bir sorunumuz var.

Gerek mahalli seçimlerden kaynaklanan harcama artışları, gerekse vergi gelirlerinde gözlenen düşüş kamu dengesini alt üst edince, bütçe açığı sorun olmaya başladı.

Bu sorunun düzeltilmesi için gerekli adımların atılması ve politikaların uygulamaya konulması lazım. Böyle bir çaba halen gözlenmiyor.

O zaman da, "stand-by anlaşması Türkiye için daha uygun olur" diyorlar. Zira kamu finansman dengesinin güçlendirilmesi için, alınacak önlemlerin IMF disiplini ve kontrolü altında yapılmasının "daha tercih edilen bir opsiyon" olduğuna inanıyorlar.

Bu nedenle de Türkiye'ye esnek krediyi kullanmak için yeterlilik şartını vermiyorlar.

Neden, basına yansıtıldığı gibi esnek kredinin "pahalı" olması değil. Kaldı ki, kredi görelisi olarak fazla maliyet de içermiyor.

Meksika aslında Türkiye'ye benzer bir yapıya sahip. 2009 yılı için beklenen cari işlem açığı 20 milyar dolar, çoğunluğu özel sektöre ait olmak üzere dış borç ödemesi 60 milyar dolar ve rezervleri ise 80 milyar dolar. Tek fark kamu finansman dengesinde bize benzer sorununun bulunmaması.

Meksika esnek kredi olanağı için müracaat etti. Kabul edildi. IMF'den yaklaşık 50-60 milyar dolar alacak. Bunu rezervlerine ekleyip, 2009 ve 2010 yıllarında dış ödemelerinde bir sorun oluşmayacağını piyasalara gösterecek. Krizde kredibilite tazeleyecek.

Buna karşı, 8,5 yıl IMF disiplini içinde yönetilen Türkiye, esnek krediyi kullanmak için gerekli yeterlilik şartını aşamıyor.

Bütçe dengesini bu denli bozmasaydık esnek krediden yararlanma olanağına biz de sahip olabilecektik.